

УДК 37:371.486

DOI <https://doi.org/10.31392/2311-5491/2019-69.63>

Шкафарак О. В.

ПРОБЛЕМА ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

На сьогодні в українській шкільній освіті більшість учнів має знижений інтерес до вивчення іноземних мов. У даній статті ми проаналізуємо причини такої тенденції та запропонуємо метод, який дозволить підвищити інтерес щодо вивчення іноземних мов. Метод драма педагогіки набув широкого поширення в школах Сполучених Штатах Америки. Поступово він став поширюватися як методика викладання англійської мови та літератури. Ближче до 2012 року даний педагогічний метод став застосовуватися в деяких приватних школах у країнах колишнього СНД. Деякі викладачі написали наукові дисертації, присвячені вивченню та впровадженню драма педагогіки в освітній процес середніх класів. Такий метод вивчення англійської мови й літератури отримав добрий відгук від більшості учнів, у чому ми були переконані на своїй власній практиці. Ми досліджували метод драма педагогіки, який було застосовано на практичному занятті (уроці англійської мови) в одеській школі № 11. Нами був розроблений план проведення уроку англійської мови із застосуванням методу драма педагогіки. У статті ми докладно опишемо проведення такого практичного уроку серед учнів 6 класу загальноосвітньої школи. Ми вважаємо, що у цього методу є майбутнє, і цей метод буде використовуватися багатьма вчителями, які викладають іноземні мови. Метод драма педагогіки дає можливість учням ставати більш комунікабельними, дозволяє імпровізувати під час уроку і спрямований на те, щоб дати можливість учням більше розмовляти. Це допоможе учням легше поповнити словниковий запас, емоційно висловлюватися і, відповідно, розкріпачувати себе під час спілкування з іншими, що досить важливо у вивчанні іноземних мов. Ця методика викладання має свою особливість, а саме: для проведення таких творчих уроків потрібно виділяти більшу кількість годин. За 45 хвилин, відведених на урок, неможливо виконати всі творчі завдання. Мінімум на такі заняття відводяться, як правило, 1 година і 30 хвилин. Викладачі, які практикують методику драма педагогіки, в основному практикують такі заняття позаурочно, і, відповідно, не у всіх учнів з'являється бажання залишатися після уроків. У вчителів-прихильників такої методики є надія, що в найближчому майбутньому все ж таки в шкільну програму буде включено більше годин урочного часу для проведення таких творчих уроків.

Ключові слова: драма педагогіка, драматичні стратегії, English Language Arts (ELA).

Іноді, займаючись репетиторською практикою, ми помітили тенденцію зниженого інтересу в школярів щодо вивчення англійської мови. На наше питання: «Чому у вас такий слабкий інтерес до вивчення англійської мови?» переважно учні відповідали одноманітно. Це були нестача часу до вивчення матеріалу, відсутність мотивації й передусім відсутність інтересу до мови. Особисто наш інтерес до англійської культури пов'язаний з нашим бажанням читати літературні твори, дивитися фільми, слухати музику тощо. Тому ми дійшли висновку: для того щоб викликати інтерес у школяра середньої школи до вивчення англійської мови, потрібно обов'язково його ознайомити з культурою, літературою і мистецтвом Великої Британії та Сполучених Штатів Америки. Ознайомившись із письменниками, які мають світову популярність, та їхніми творами, школярі можуть дізнатися про історію країни, мову якої вони вивчають. На нашу думку, найкращим методом вивчання англійської мови в школі може стати метод драма педагогіки, який є актуальним на сьогодні.

Мета статті – розгляд психологічних та педагогічних умов щодо розвитку естетичного сприйняття учнів середніх класів.

Драма педагогіка містить драматичні стратегії, які здійснюються через мистецтво. Але як мова і мистецтво взаємопов'язані, й чи можуть вони вплинути на одне одного в процесі навчання? Так, можуть:

По-перше, існують чотири види мовленнєвої діяльності в англійській мові, які мають назву English Language Arts (ELA). До них відносяться:

- читання (reading);
- говоріння (speaking);
- письмо (writing);
- аудіювання (listening).

Різні драматичні стратегії можуть вплинути на поліпшення кожного виду мовленнєвої діяльності. Вчителі можуть використовувати ці драматичні стратегії на своє бачення. У нас є свої вподобані методи щодо вивчення англійської мови, які ми далі будемо описувати. З вищесказаного хочемо підсумувати, що, вивчаючи англійську за допомогою мистецтва, в учнів знижується напруга в процесі навчання: вони набагато краще й охочіше сприймають навчальний матеріал.

По-друге, драма педагогіка сприяє духовному й естетичному розвитку школяра, що є дуже важливим. У шкільній програмі на сьогодні увага приділяється більше шкільній програмі, а саме учень повинен вивчити матеріал за певний час (чверть, семестр тощо). Тому процес навчання відбувається досить-таки з великим навантаженням на учня. Нестача уроків, відведених для художньо-естетичного виховання школярів, може призвести до духовного зубожіння молодого покоління, яке навчається сьогодні.

Драма педагогіка як окрема педагогічна методика виникла від театральної освіти у XX столітті. Вона охоплює деякі драматичні стратегії театральної освіти, такі, як: бачення ролі з точки зору персонажа (writing-in-role), рольова гра (role-play), творча драма (creative drama), драматична картина (tableau), імпровізація (improvisation) тощо.

Драма педагогіка з'явилась у 1920 році в Сполучених Штатах як «creative dramatics» (творча драматургія), яка розвиває естетичні смаки у школярів і полегшує навчання шляхом драматичних стратегій. Протягом багатьох років учителі з різних країн світу, такі як Дороті Хіткот, Віола Сполін, Гевін Болтон та багато інших продовжували експериментувати й розвивати ці драматичні засоби навчання. Але саме за останні двадцять років зростає їх актуальність і популярність. Сьогодні багато педагогів усвідомлюють значну роль мистецтва в освіті. Навіть науковці ЮНЕСКО організували програму International Drama Theatre and Education Association (IDEA), де учасники з різних куточків світу беруть участь у заходах, пропонуючи свої ідеї щодо драматичного навчання у навчальних закладах.

Також до методу драма педагогіки у вивченні англійської мови ми дійшли, думаючи про те, яким способом збагатити словниковий запас учня і вміти підтримувати бесіду з носієм або співрозмовником, який володіє високим рівнем англійської. Ми вирішили, що слід поставити себе на місце носія. Так, він живе в англійськомовному оточенні й англійська – його рідна мова, але цього недостатньо для красивого мовлення. Щоб володіти красивим мовленням, носій читає книжки, газети, статті тощо. Тепер розглянемо ситуацію вивчення англійської мови в нашому шкільному просторі. У багатьох школах пропонується навчання за допомогою адаптованих текстів щодо вивчення іноземної мови. Від самого початку учні звикають до адаптованих текстів, і з часом стає все складніше читати й розуміти оригінальні тексти.

Розуміючи те, що під час читання оригінального тексту в учнів можуть на початку з'явитися складнощі, ми дійшли висновку, що було б добре, якби оригінальний текст літературного твору був поданий у вигляді драматичних сцен, які будуть розігруватися учнями. Драма педагогіка здалася нам ідеальним рішенням. Ця стаття може переконати читача, що метод драма педагогіки дійсно може полегшити розуміння та сприймання оригінальних текстів.

На практиці ми вирішили перевірити ідею з ознайомленням оригінального тексту казки «Alice's Adventures in Wonderland», яка написана дитячим письменником Льюїсом Керроллом. Порадившись щодо нашого експерименту з досвідченими вчителями, а саме нашими шкільними вчителями, ми зрозуміли, що наша ідея не отримала їхнього схвалення. У ході нашого дослідження багато вчителів дійшли висновку, що зробити це буде складно з учнями середньої школи. Але нам пощастило, що ми все-таки знайшли вчителя, який погодився виділити для нас час разом зі своїм класом і допомогти нам в проведенні експериментального уроку із застосуванням драма педагогіки. Нам дозволили провести дослідження у 6 класі щодо художньо-естетичного виховання на уроках англійської мови. У нас з'явилась можливість з'ясувати на практиці, як учні сприймуть ознайомлення з оригінальним текстом через творчу драму і рольові ігри.

На наш погляд, першим із категорії мовленнєвої діяльності має бути читання. Ми віддаємо перевагу комбінуванню читання з такими драматичними стратегіями, як *творча драма* і *рольова гра*. З усіх розділів казки «Alice's Adventures in Wonderland» був взятий сьомий (A Mad Tea Party). Кожному учневі відводився один абзац і ми допомагали йому перекладати слова, з якими він не був знайомий. Потім, щоб добре закріпити прочитаний матеріал для подальших творчих завдань, ми вирішили використати драматичну стратегію *роль на стіні* (role on the wall). Це було зроблено з метою, щоб в учнів якомога ясніше з'явилось уявлення про персонажів, які їм доведеться зіграти.

Для того щоб перейти від читання до творчої драми або рольової гри, ми віддали перевагу письму. Клас був поділений на 3 групи по 4–6 учнів. Посилаючись на текст і нові слова, учням було дано завдання колективно скласти сценарій для міні-сценки та розподілити ролі між собою. У даному завданні була застосована ще одна драматична стратегія під назвою *бачення ролі з точки зору персонажа* (writing-in-role), в якій учні активно використовували нові слова. Такий творчий процес сприяє розвитку креативності, розумових здібностей, організованості, а найголовніше – зацікавленості учнів до вивчення англійської мови. Під час сценки учні самовиражали себе голосом і жестами, стаючи більш розкутими й упевненими в собі. Багато учнів, як виявилось, мали особливі творчі здібності та змогли себе добре проявити в акторській майстерності. У процесі такого творчого підходу починають розвиватися такі види мовленнєвої діяльності, як *говоріння* (speaking) і *аудіювання* (listening).

Наступним планом на нашому експериментальному уроці було комбінування таких видів мовленнєвої діяльності, як *говоріння* (speaking) та *читання* (reading) з поезією. Поезія допомагає учням розвивати їхні мовні, читацькі здібності та поповнити свої знання про культуру, літературу та історію країни, мову якої він вивчає. Читаючи поезію англійських поетів в оригіналі, учні емоційно починають переживати події, які описані у творі. Отже, поезія є невіддільною частиною драма педагогіки. Вона сприяє емоційній розкутості й розвитку уяви у школяра.

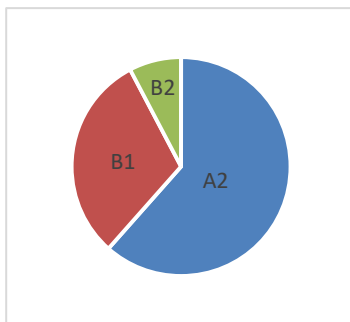
Кожен учень мав змогу публічно виступити перед класом. Під час читання учні захоплювалися віршами, читаючи їх виразно. Вони висловлювали свої емоції мімікою, жестами та інтонацією. Читаючи оригінальні твори великих поетів чи письменників, учні не тільки пізнають справжню мову, яку вони вивчають, а також набагато легше запам'ятовують нові слова. Учні, з якими ми проводили своє дослідження, з цим погодилися.

Закінчуючи наш експериментальний урок, ми вирішили разом з учнями заспівати пісню In a World Of My Own для розвитку аудіювання. Але на відміну від попередніх експериментів, не всі учні згодні брати участь у цьому творчому завданні. Учні, які не хотіли співати, залишились у ролі глядачів. У процесі застосування методу співу пісень англійською мовою ми безпосередньо вирішили взяти участь разом з учнями.

Така драматична стратегія має назву *вчитель у ролі* (Teacher in Role). Це допомогло учням не відчувати дискомфорту під час співу.

Чи може вплинути пісня на мовленнєві здібності учнів? Звичайно. Ніщо не може так підбадьорити й мотивувати, як пісня на уроці іноземної мови. «Родзинка» співу в тому, що учні сприймають слова на фоні музики. Через слова пісень можна вивчити цілий ряд лексико-граматичних аспектів мови: від фонетичної й тимчасової систем мови до сленгу та ідіом.

Проведений нами урок англійської мови з учнями 6 класу загальноосвітньої школи № 11 показав, що дана методика дійсно приймається учнями з великим інтересом. Учні, дізнавшись про таку можливість вивчення англійської мови в школі, визнали, що вона їх захоплює. Всі без винятку учні побажали взяти участь у нашому експериментальному уроці. З самого початку експериментального уроку в класі створилась вільна творча атмосфера. Учні самостійно розподілили та склали ролі ігрової п'єси за твором «Alice's Adventure's in Wonderland» та виразно читали поезію. Думка, що не можна примушувати учнів, які не мають високого рівня, читати оригінальні літературні твори, була розвіяна. Ми дали учням пробний тест ESOL, щоб перевірити рівень англійської. Результати були такими:

Рівень англійської в класі був від elementary до upper-intermediate. Як ми бачимо, це не завадило учням читати англійськомовну казку, поезію та заспівати англійськомовну пісню. Усі старанно розбирали свої ролі і раділися, як їм краще емоційно зобразити свого героя. Учні, які відчували деякі страхи, було дозволено імпровізувати. Це допомогло їм розкритися і не соромитися. Усі без винятку стали творчо ініціативними. Із задволенням учні відповідали на запитання анкет, які були їм роздані наприкінці уроку. Відповіді були такими:

Чи подобається тобі вивчати англійську мову у вигляді сценічних ігор і пісень?	Так (12) Ні (2)
Чи сподобалося тобі знайомство з англійською поезією?	Так (11) Ні (3)
Чи подобається тобі вносити свої ідеї під час сценічної гри?	Так (13) Ні (1)
Хотілося б тобі, щоб такі уроки проводилися частіше?	Так (13) Ні (1)
Як ти вважаєш, твоя участь у сценці додала тобі впевненість у собі?	Так (11) Ні (3)
Що тобі найбільше сподобалося?	грати роль (4) читати поезію (4) співати (6)
Якщо тобі запропонують вивчати англійську мову з таким творчим підходом до закінчення школи, то ти до цього поставишся з інтересом?	Так (12) Ні (2)
Чи було тобі складно читати англійську поезію?	Так (4) Ні (10)

Висновки. У нашій особистій практиці ми переконалися, що теоретичне положення даного методу цілком може мати місце в освітньому процесі. Висновок можна зробити такий: дана методика, на нашу думку, повинна обов'язково мати місце в школах. Особисто ми не бачимо в ній ніяких негативних явищ. Якщо нам доведеться за родом своєї професійної діяльності мати справу з викладанням англійської мови в школі, то ми без роздумів будемо застосовувати метод драма педагогіки.

Використана література:

- Domnica Radulescu. Maria Stadter Fox. The Theater of Teaching and the Lessons of Theatre. Lanham : Lexington Books, 2005. 27 p.
- Дроздова О. Основы языкознания для школьников. 5-8 классы. Факультативный курс. Москва : Вентана-Граф, 2016 57 с.
- Patrice Baldwin. Rob John. Inspiring Writing through Drama: Creative Approaches to Teaching Ages 7-16. London : Bloomsbury Publishing, 2012. P. 14-36.
- David Booth Masayuki Hachiya. The Arts Go to School: Classroom-based Activities that Focus on Music, Painting, Drama, Movement, Media and more. Markham : Pembroke Publishers, 2004 70 p.
- Katherine Luongo-Orlando. Authentic Assessment: Designing Performance-based Tasks. Markham : Pembroke Publishers, 2003. P. 44-45.
- Allwood C. M., Selart M. Decision Making: Social and Creative Dimensions. Springer, 2013. 77 p.
- Lothar Bredella. Werner Delanoy. Challenges of Literary Texts in the Foreign Language Classroom. Tübingen : Narr, 1996. P. 2.

8. Sara J. Ranzau. Teacher Perceptions of Drama Pedagogy as a Teaching Tool : diss. Sam Houston State University. Houston, Desember 2016. P. 12.
9. Emilia Di Martino, Bruna Di Sabato. Studying Language Through Literature: An Old Perspective Revisited and Something More. Cambridge Scholars Publishing, 2014. 63 p.
10. Richard Grünert. Teaching English through Songs. Seminar Paper, 2009. P. 3.

References:

1. Domnica Radulescu, Maria Stadter Fox. The Theater of Teaching and the Lessons of Theatre. Lanham: Lexington Books, 2005. 27 p.
2. Drozdova O. Osnovy yazykoznaniiia dlia shkolnikov. 5-8 klassy. Fakultatyvnyi kurs. Moskva: Ventana-Graf, 2016. 57 s. [Basic Linguistics for Schoolchildren. Grades 5-8. Facultative Course. Moscow: Ventana-Graf (In Russian), 2016. 57 p.]
3. Patrice Baldwin, Rob John. Inspiring Writing through Drama: Creative Approaches to Teaching Ages 7-16. London: Bloomsbury Publishing, 2012. 14-36 p.
4. David Booth, Masayuki Hachiya. The Arts Go to School: Classroom-based Activities that Focus on Music, Painting, Drama, Movement, Media and more. Markham: Pembroke Publishers, 2004. 70 p.
5. Katherine Luongo-Orlando. Authentic Assessment: Designing Performance-based Tasks. Markham: Pembroke Publishers, 2003. 44-45 p.
6. Allwood C. M., Selart M. Decision Making: Social and Creative Dimensions. Springer, 2013. 77 p.
7. Lothar Bredella, Werner Delanoy. Challenges of Literary Texts in the Foreign Language Classroom. Tübingen: Narr, 1996. 2 p.
8. 8, Sara J. Ranzau. Teacher Perceptions of Drama Pedagogy as a Teaching Tool : dissertation. Sam Houston State University. Houston, Desember 2016. 12-36 p.
9. Emilia Di Martino, Bruna Di Sabato. Studying Language Through Literature: An Old Perspective Revisited and Something More. Cambridge Scholars Publishing, 2014.63 p.
10. Richard Grünert. Teaching English through Songs // Seminar Paper, 2009. 3 p.

Shkafarak O. V. The problem of artistic and aesthetic education at English lessons

Nowadays, in Ukrainian school education, most pupils have a reduced interest in learning foreign languages. In this article, we will analyze the causes of this tendency and we will suggest a method that will increase interest in learning foreign languages. The drama pedagogy method became widespread in schools of the United States of America. Gradually, it began to spread as a methodology for teaching English and English literature. Closer to 2012, this pedagogical method was applied in some private schools in the former CIS countries. Some teachers wrote dissertations devoted to the study and implementation of the drama pedagogy in the educational process of the middle classes. This method of studying English language and English literature received good responses from most students (we noticed it in our own practice). We studied the drama pedagogy method, at the practical lesson (English lesson) at the Odessa school № 11. We developed a plan for giving an English lesson with the use of the drama pedagogy method. In this article we will describe in detail giving of such a practical lesson among the 6th grade pupils of a secondary school. We believe that this method has a future and it will be used by many teachers who teach foreign languages. It is possible for drama pedagogy because it helps pupils to become more sociable, it allows them to improvise during the lesson and enables them to speak more often. This method can help pupils to enrich their vocabulary more easily, emotionally express themselves and, accordingly, to let themselves go while communicating with others. All these things are important in learning foreign languages. This teaching technique has its own peculiarity, and it is necessary to allocate more hours for such creative lessons. In 45 minutes given just for one lesson, it is impossible to fulfill all the creative tasks. The minimum for such classes is, as a rule, 1 hour and 30 minutes. Teachers practicing the drama pedagogy technique, basically, giving such classes non-scholastically, that's why not all students have a desire to remain after classes. The teachers who support this technique have hope that in the distant future, there will be more hours for such creative lessons which will be included in the school program.

Key words: drama pedagogy, drama strategies, English Language Arts (ELA).